

Sygn. akt III AUa 838/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 października 2015 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G.

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Mazur
Sędziowie:	SSA Małgorzata Gerszewska SSA Bożena Grubba (spr.)
Protokolant:	sekr.sądowy Angelika Judka

po rozpoznaniu w dniu 28 października 2015 r. w Gdańsku

sprawy K. L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji K. L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy VI Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 25 marca 2015 r., sygn. akt VI U 2802/14

oddala apelację.

SSA Bożena Grubba SSA Barbara Mazur SSA Małgorzata Gerszewska

Sygn. akt III AUa 838/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25 września 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił przyznania ubezpieczonemu K. L. prawa do emerytury. Organ rentowy powołał się na przepisy art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 roku, poz. 1440 j.t.) i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 z 1983 r., poz. 43.). W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, iż ubezpieczony nie spełnia wymogów określonych w w/w przepisach, ponieważ nie udokumentował 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Ubezpieczony złożył odwołanie od powyższej decyzji, wnosząc o jej zmianę i przyznanie mu prawa do emerytury. Ubezpieczony argumentował, że udowodnił wykonywanie pracy na stanowisku spawacza w stoczni (...) w okresie od 26 sierpnia 1972 r. do 10 sierpnia 1974 r. Od 19 sierpnia 1974 r. do 1 kwietnia 1991 r. ubezpieczony wykonywał w (...) Przedsiębiorstwie (...) prac wodnokanalizacyjne, wymienione w Wykazie A dział V poz. 1.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wniósł o oddalenie odwołania podtrzymując dotychczasowe stanowisko. Następnie jednak, w piśmie z dnia 20 lutego 2015 r., organ rentowy stwierdził, w związku z przedłożeniem przez ubezpieczonego fotokopii świadectwa pracy w warunkach szczególnych za okres zatrudnienia od 26 sierpnia 1972 r. do 10 sierpnia 1974 r. okres ten mógłby zostać zaliczony do okresu pracy w warunkach szczególnych po przedłożeniu oryginału świadectwa.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 25 marca 2015 r. oddalił odwołanie (sygn. akt VI U 2802/14).

Sąd Okręgowy orzekł na podstawie następujących ustaleń faktycznych i rozważań prawnych.

Ubezpieczony J. L. (1), urodzony (...), w dniu (...). złożył wniosek o emeryturę. Organ rentowy uznał za udokumentowany staż ubezpieczeniowy, według stanu na dzień 1 stycznia 1999 r., w wymiarze 25 lat. Ubezpieczony nie jest członkiem OFE.

Sporną pozostawała okoliczność, czy ubezpieczony przez okres co najmniej 15 lat był zatrudniony w warunkach szczególnych

Sąd I instancji ustalił, że ubezpieczony w okresie od 26 sierpnia 1972 r. do 10 sierpnia 1974 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował jako spawacz, wykonując prace bezpośrednio przy budowie i remoncie statków morskich na stanowiskach znajdujących się na tych statkach, pochylniach, dokach i przy nadbrzeżach. W tym czasie ubezpieczony uzyskał też uprawnienia spawalnicze.

W okresie od 19 sierpnia 1974 r. do 1 kwietnia 1991 r. ubezpieczony był zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie (...). Ubezpieczony nigdy nie wykonywał tam prac wodnokanalizacyjnych, został zatrudniony jako monter kotłów przemysłowych, pracował następnie jako brygadzista brygady ślusarzy (w 1979 r.). W czasie od 12 czerwca 1982 do 30 czerwca 1983 r. ubezpieczony pracował jako monter co.

na budowie eksportowej w W. (ZSRR). Od 1 października 1986 r.

do 24 sierpnia 1987 r. ubezpieczony pracował jako spawacz na budowie w NRD,

a od 26 lipca 1987 r. pracował na stanowisku monter wewnętrznych instalacji sanitarnych

i ogrzewczych, od 26 marca 1988 r. - na stanowisku spawacza, a następnie od 26 marca

1989 r. pracował jako monter instalacji sanitarnych i ogrzewczych - spawacz. Od 1 sierpnia 1989 r. ubezpieczony pracował na stanowisku monter instalacji technologicznych. W dniu

5 lipca 1990 r. ubezpieczony doznał uszkodzeń ciała w następstwie wypadku przy pracy,

co skutkowało, następnie rozwiązaniem stosunku pracy. Decyzją z dnia 20 maja 1992 r. organ rentowy przyznał ubezpieczonemu prawo do renty inwalidzkiej w związku z wypadkiem

do pracy.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o dokumenty z akt osobowych ubezpieczonego z okresu pracy w (...) Przedsiębiorstwie (...) oraz na podstawie zaświadczenia z 18.05.2000 r., których prawdziwość i rzetelność nie budziły wątpliwości Sądu.

Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że dokonane na tej podstawie ustalenia odbiegały

od tezy prezentowanej przez ubezpieczonego i świadków J. L. (2) i J. L. (1) (braci ubezpieczonego), wskazującej, że ubezpieczony nie wykonywał prac innych niż spawalnicze. W ocenie Sądu jednak ich twierdzenie o nierzetelności sporządzanej w czasie zatrudnienia dokumentacji było nielogiczne i gołosłowne, natomiast zeznania świadków były rażąco ukierunkowane na przekonanie Sądu do tezy korzystnej z punktu widzenia procesowego interesu ubezpieczonego i jako takie nie były przekonujące i nie zasługiwały na wiarę.

Zeznania ubezpieczonego Sąd I instancji ocenił jako niejasne, lakoniczne i nieprzekonujące i w zakresie, w jakim odbiegały od treści dokumentów, nie dał im wiary.

Przechodząc do rozważań merytorycznych Sąd Okręgowy przytoczył, iż zgodnie z treścią art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32-34, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego (art. 184 ust. 2).

Zgodnie z treścią art. 32 ust. 1 cytowanej wyżej ustawy ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1 (65 lat dla mężczyzn, 60 lat dla kobiet).

Dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w cytowanym wyżej przepisie, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych.

Przepisy rozporządzenia wykonawczego z dnia 7 lutego 1983 r., które nadal zachowały swoją moc na warunkach określonych w art. 32 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 162, poz. 1118 ze zm.), mają zastosowanie do wszystkich pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zgodnie z § 2 tego rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku, a okresy te stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

Sąd Okręgowy przypomniał, że w niniejszej sprawie sporne było wykonywanie przez ubezpieczonego prac przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorowym, wskazanych w Wykazie A, Dział XIV, poz. 12, stanowiącym załącznik do ww. rozporządzenia.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe, jak wskazał Sąd I instancji, pozwoliło

na stwierdzenie, iż ubezpieczony wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracę przy spawaniu w okresie od 26 sierpnia 1972 r. do 10 sierpnia 1974 r., a następnie od 1 października 1986 r. do 24 sierpnia 1987 r. i od 26 marca 1988 r. do 25 marca 1989 r., to jest w czasie, gdy jego stanowisko pracy było opisywane w angażach, jako „spawacz” bądź „monter - spawacz”. Stan dowodów nie pozwolił natomiast na przyjęcie, że ubezpieczony wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu prace spawacza, w całym okresie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...), choć Sąd nie wykluczył, iż także w czasie pracy na stanowisku monter-a ubezpieczony okazjonalnie wykonywał prace spawalnicze i zachowywał uprawnienia w tym zakresie, o czym mówi treść książki spawacza, do której dokonywano wpisów także w latach 1980, 1984 i 1988 (oryginał książki - w aktach organu rentowego). Dostępny Sądowi stan dowodów wykluczył możliwość ustalenia, że ubezpieczony ma wymagany łączny ponad 15-letni okres zatrudnienia w warunkach szczególnych, uprawniający do przyznania prawa do wcześniejszej emerytury na mocy cytowanego art. 32 w zw. z art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Z tego względu Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie od zaskarżonej decyzji.

Apelację od wyroku wywiódł ubezpieczony, zarzucając:

1. naruszenie prawa materialnego - § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach - przez błędne jego zastosowanie i przyjęcie, że ubezpieczony nie posiada łącznego ponad 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach,
2. wybiórczą ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego poprzez całkowite pominięcie w tej ocenie karty obiegowej spawacza zawierającej zaświadczenie o stażu pracy ubezpieczonego na stanowisku spawacza, a także przebieg pracy ubezpieczonego w książce spawacza udokumentowany na stronie 18. tej książki,
3. naruszenie prawa procesowego - art. 233 § 1 k.p.c. przez niewłaściwe zastosowanie - brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego, a w konsekwencji wadliwej oceny tego materiału.

Wskazując na powyższe podstawy ubezpieczony wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie odwołania w całości i zasądzenie na rzecz ubezpieczonego kosztów postępowania w I instancji oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kosztów postępowania apelacyjnego.

W uzasadnieniu apelacji podniesiono, iż ubezpieczony, rozwiązując stosunek pracy w 1991 r. w (...) Przedsiębiorstwie (...), nie otrzymał świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Po likwidacji byłego pracodawcy ubezpieczony ze składnicy akt archiwalnych otrzymał jedynie zaświadczenie o przebiegu zatrudnienia z wymienieniem zajmowanych stanowisk w poszczególnych latach na podstawie znajdujących się w aktach osobowych angaży. Ubezpieczony faktycznie w całym okresie zatrudnienia w firmie (...) wyłącznie wykonywał prace spawacza gazowego i elektrycznego.

Skarżący zarzucił, że wpisy w książce spawacza przytoczone przez Sąd dotyczą egzaminów i są ujęte na stronie 6 książki spawacza. Sąd I instancji pominął w ocenie materiału dowodowego wpisy dokonane na stronie 18 książki spawacza, a dotyczące pracy spawalniczej ubezpieczonego w przedsiębiorstwie (...) w okresie od 19.08.1974 r. do 1.04.1991 r. to jest 16 lat, 7 miesięcy i 12 dni. Kolejnym dokumentem wskazującym

na wykonywanie przez ubezpieczonego prac spawalniczych jest karta obiegowa spawacza, a w niej zaświadczenie o stażu pracy ubezpieczonego na stanowisku spawacza elektrycznego i gazowego w okresie od 19.08.1974 r. do 1.04.1991 r. Zaświadczenie to jest podpisane przez dyrektora F. B. z datą 1.04.1991 r. Świadkowie w osobach J. L. (2) i J. L. (1) zeznali, że wykonywali z ubezpieczonym pracę w jednej brygadzie w okresie od 1974 r. do 1991 r. Ubezpieczony wykonywał wyłącznie prace spawacza gazowego i elektrycznego. Czynności te były wykonywane w pełnym wymiarze czasu pracy. Również ubezpieczony w swoim przesłuchaniu potwierdził wykonywanie pracy w przedsiębiorstwie (...) na stanowisku spawacza, podnosząc udokumentowanie tej pracy w książce spawacza, jak i zaświadczeniu w karcie obiegowej spawacza.

Zdaniem ubezpieczonego należy dać wiarę jego twierdzeniom, że wpisy w zaświadczeniu z dnia 18.05.2000 r. o przebiegu zatrudnienia i ujętych tam stanowisk są nieprecyzyjne /niezgodne z faktycznie wykonywaną pracą i zostały przepisane z znajdujących się w aktach osobowych angaży/. Ubezpieczony w trakcie zatrudnienia nie przywiązywał wagi do nazwy stanowiska wymienionego na poszczególnych angażach, wiedział bowiem, iż cały czas wykonuje czynności spawacza zgodnie z wykształceniem i zdobytymi uprawnieniami. Ubezpieczony w momencie składania wniosku o przyznanie emerytury nie mógł wystąpić o wystawienie świadectwa o pracy w szczególnych warunkach, ponieważ przedsiębiorstwo (...) uległo likwidacji.

Pominięcie przez Sąd I instancji dowodów z karty spawacza /str. 18/ i zaświadczenia o stażu pracy w karcie obiegowej spawacza i nie dokonanie łącznej oceny tych dowodów z zeznaniami świadków i przesłuchania ubezpieczonego, zdaniem wnioskodawcy, czyni wyrok wadliwym. Nietrafna jest ocena Sądu, że ubezpieczony nie osiągnął wymaganego ponad 15 letniego okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych tj. przy wykonywaniu prac przy spawaniu wymienionych w wykazie A Dział XIV poz. 12 stanowiącym załącznik do rozporządzenia. Ubezpieczony wykazał, iż okres jego pracy w szczególnych warunkach na stanowisku spawacza w Stoczni (...) i przedsiębiorstwie (...) wynosi ponad 15 lat.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonego podlega oddaleniu jako bezzasadna.

Przedmiotem sporu między stronami było, czy wnioskodawca K. L. spełnił kumulatywne przesłanki warunkujące nabycie prawa do emerytury w wieku obniżonym, przewidzianej w art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) w zw. z art. 32 tej ustawy. Spór stron dotyczył w szczególności legitymowania się przez wnioskodawcę 15-letnim stażem pracy w warunkach szczególnych.

We wskazanym powyżej zakresie Sąd Okręgowy przeprowadził stosowne postępowanie dowodowe, a w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 k.p.c.

Przypomnieć można, że podstawę ustaleń faktycznych mających wpływ na rozstrzygnięcie sprawy winien stanowić materiał dowodowy zebrany w sprawie, który podlega swobodnej ocenie sądu orzekającego w granicach zakreślonych treścią art. 233 § 1 k.p.c. Przepis ten bowiem kreuje zasadę swobodnej oceny dowodów, która nie oznacza oceny dowolnej. Jej granice wyznaczają czynniki, faktyczny, logiczny, ustawowy i ideologiczny. Pierwszy, ogólnie rzecz ujmując, oznacza zgodność z treścią przeprowadzonego dowodu, drugi - poprawność rozumowania - wyprowadzenia z materiału dowodowego wniosków logicznie prawidłowych, trzeci, że ocena dowodów musi odpowiadać warunkom określonym przez prawo procesowe, opierać się na dowodach przeprowadzonych prawidłowo

z zachowaniem wymagań dotyczących źródeł dowodzenia oraz bezstronności i winna być dokonana po wszechstronnym rozważeniu zebranego materiału dowodowego, zaś czwarty oznacza, że granice oceny dowodów warunkuje też poziom świadomości prawnej sędziego, dominujące poglądy na stosowanie prawa (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 1999 r., III CZP 59/98, OSNC 1999 nr 7-8, poz. 124, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 1999 r., I CKN 51/98, OSNC 2000 nr 2, poz. 27, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2000 r., V CKN 17/00, OSNC 2000 nr 10, poz. 189). Zwalczenie swobodnej oceny dowodów nie może polegać tylko na przedstawieniu własnej, korzystnej dla skarżącego wersji zdarzeń /ustaleń stanu faktycznego/ opartej wyłącznie na własnej ocenie, lecz konieczne jest przy posłużeniu się argumentami jurydycznymi wykazywanie, że wskazane w art. 233 § 1 k.p.c. kryteria oceny wiarygodności i mocy dowodów zostały naruszone, co miało wpływ na wynik sprawy.

Zasadność zarzutu apelacji zasadzającego się na obrazie art. 233 § 1 k.p.c. nie może się przeto sprowadzać wyłącznie do polemiki z dowodami, którymi dysponował Sąd, a których mocy dowodowej nie podważono. W szczególności brak ku temu podstaw, gdy zarzuty apelacji sprowadzają się do przyjęcia odmiennych wniosków w oparciu o wybiórczo przytaczany materiał dowodowy.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy przeprowadził wystarczające dla katerycznego rozstrzygnięcia sprawy postępowanie dowodowe, a wynik tego postępowania, wbrew twierdzeniom apelującego, ocenił zgodnie z treścią art. 233 § 1 k.p.c., nie przekraczając granic swobodnej oceny dowodów, przepisem tym zakreślonym, a w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia Sąd I Instancji wyjaśnił powody rozstrzygnięcia oraz przekonywująco wykazał, dlaczego odwołanie należało oddalić. Podkreślić należy, iż przedmiotem oceny Sądu Okręgowego były dowody zaoferowane przez strony, zostały one przeanalizowane, a następnie szczegółowo omówione w uzasadnieniu, co pozwala na ich instancyjną kontrolę i prowadzi do wniosku, że wszystkie one zostały ocenione w zgodzie z zasadami logicznego rozumowania oraz doświadczenia życiowego.

W konsekwencji, Sąd odwoławczy oceniając jako prawidłowe ustalenia faktyczne i rozważania prawne dokonane przez Sąd pierwszej instancji uznał je za własne, co oznacza, iż zbędnym jest ich szczegółowe powtarzanie w uzasadnieniu wyroku Sądu odwoławczego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., sygn. akt I PKN 339/98, OSNAPiUS z 1999 r., z. 24, poz. 776).

Podzielając w całości stanowisko Sądu I instancji wyrażone w uzasadnieniu skarżonego wyroku Sąd Apelacyjny wskazuje, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie dawał podstaw do przyjęcia, że wnioskodawca spełnia przesłankę wykonywania pracy w szczególnych warunkach przez okres co najmniej 15 lat.

W tym miejscu wskazać należy, iż w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych fakty, od których uzależnione jest prawo do emerytury oraz wysokość tego świadczenia, mogą być wykazywane wszelkimi środkami dowodowymi przewidzianymi w Kodeksie postępowania cywilnego. Jednocześnie jednak nie ulega wątpliwości, iż muszą to być dowody wiarygodne, nie budzące wątpliwości, spójne i precyzyjne. Materiał dowodowy zgromadzony w sprawie o prawo do emerytury w wieku obniżonym z uwagi na pracę w szczególnych warunkach musi prowadzić do pewnego ustalenia, że ubezpieczony wykonywał w okresie objętym sporem prace w warunkach szczególnych, zgodnie z definicją art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z § 1-4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Powyższy pogląd znajduje odzwierciedlenie

w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który w uchwale z dnia 7 maja 1985 roku (sygn. akt III UZP 5/85) stwierdził, iż dopuszczalne jest przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków na okoliczność zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, jeżeli zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy z powodu jego likwidacji lub zniszczenia dokumentów dotyczących zatrudnienia. Okres pracy w warunkach szczególnych można również ustalić w postępowaniu sądowym na podstawie akt osobowych pracownika (umowy o pracę, świadectwa pracy, angaży, innych dokumentów). Sąd odwoławczy podziela również pogląd wyrażony przez Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z dnia 17 stycznia 2012 r. (sygn. akt III AUa 1482/11, LEX nr 1110006), zgodnie z którym przy ustalaniu okresów zatrudnienia, winny być uwzględniane przede wszystkim dokumenty z przebiegu zatrudnienia - świadectwa pracy wystawione przez pracodawcę, umowy o pracę, angaże, legitymacje ubezpieczeniowe i inne dokumenty potwierdzające okresy ubezpieczenia. Dopiero gdy dokumentacja pracownicza jest niepełna lub zawiera rozbieżności, dopuszczalne jest posiłkowanie się zeznaniami świadków, ale jako dowodem uzupełniającym, potwierdzającym przebieg zatrudnienia. Nie jest natomiast dopuszczalne oparcie się wyłącznie na zeznaniach świadków, w sytuacji, gdy z dokumentów wynikają okoliczności przeciwnie.

Taka właśnie sytuacja ma miejsce w realiach niniejszej sprawy. Zeznania świadków oraz wyjaśnienia ubezpieczonego co do rzekomego wykonywania przez niego przez cały sporny okres zatrudnienia pracy wyłącznie na stanowisku spawacza stoją w ewidentnej sprzeczności z dokumentacją zawartą w jego aktach osobowych. Akta osobowe K. L. należy przy tym uznać za rzetelny i wiarygodny materiał dowodowy - prowadzone były z należytą starannością, o czym świadczy kompletność zachowanych dokumentów, jak i skrupulatność w ich wypełnianiu. Co istotne, zawierają one informacje dotyczące okoliczności występujących w dniu sporządzenia dokumentu, a zatem stanowią bardziej rzetelny materiał dowodowy niż relacje osobowych źródeł w postaci zeznań świadków i wnioskodawcy.

Z dokumentacji osobowej K. L., jak prawidłowo ustalił Sąd

I instancji, wynika, iż w okresie zatrudnienia od 19 sierpnia 1974 r. do 1 kwietnia 1991 r.

w (...) Przedsiębiorstwie (...) wykonywał on różne prace. przy czym nie zawsze były to prace zakwalifikowane jako prace w warunkach szczególnych. Ubezpieczony został zatrudniony jako monter kotłów przemysłowych, co potwierdza angaż z dnia 19 sierpnia 1974 r. oraz zaświadczenia kwalifikacyjne z 25 lipca 1977 r. oraz z 17 sierpnia 1978 r. Zaświadczenie kwalifikacyjne z 12 czerwca 1980 r. oraz angaże: z 26 lutego 1980 r., 26 listopada 1985 r., 12 sierpnia 1987 r. wymieniają stanowisko montera. Angaż z dnia 22 kwietnia 1988 r. jako jedyny wskazuje na stanowisko spawacza. Kolejne angaże: z dnia 9 listopada 1988 r., 25 marca 1989 r., 1 sierpnia 1989 r., 1 stycznia 1990 r., 26 lutego 1990 r., 26 czerwca 1990 r. i 26 września 1990 r. wskazują bądź wyłącznie na stanowisko montera instalacji sanitarnych i ogrzewczych / montera instalacji technologicznych bądź łącznie na stanowisko montera i spawacza. Od 12 czerwca 1982 r.

do 30 czerwca 1983 r. ubezpieczony pracował jako monter co. na budowie eksportowej

w ZSRR. Od 1 października 1986 r. do 24 sierpnia 1987 r. ubezpieczony pracował jako spawacz na budowie w NRD.

Warto zwrócić uwagę, iż w kwestionariuszu dotyczącym okresów zatrudnienia, przedłożonym w ZUS w dniu 31 stycznia 1992 r., K. L. sam określił swoje stanowisko pracy w (...) Przedsiębiorstwie (...) jako monter – spawacz, co pokrywa się z wydanym mu w dniu 7 maja 1990 r. przez zakład pracy świadectwem pracy, w którym wskazano, iż od dnia 19 sierpnia 1974 r.

do dnia 1 kwietnia 1991 r. był on zatrudniony w pełnym wymiarze czasu na stanowisku monter instalacji grzewczo – sanitarnych i grzewczych – spawacz. Wykonywanie przez ubezpieczonego pracy na stanowisku montera – spawacza potwierdza także protokół ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy sporządzony w dniu 12 lipca 1990 r.

Odnosząc się do dokumentów, na które zwrócił uwagę w apelacji wnioskodawca, wskazać należy, że w kontekście pozostałego rzeczowego materiału dowodowego, wpisy

w książeczce spawacza oraz karta obiegowa spawacza, nie stanowią dostatecznego dowodu na potwierdzenie, iż K. L. w okresach wskazanych w ww. dokumentach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę na stanowisku spawacza. Sąd Apelacyjny, podobnie jak Sąd I instancji, nie kwestionuje, iż w trakcie zatrudnienia

w (...) Przedsiębiorstwie (...) ubezpieczony, zgodnie z posiadanymi uprawnieniami, pracował również w charakterze spawacza. Nie była to jednak praca wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, co stanowi niezbędną przesłankę uznania danego zatrudnienia wymienionego w wykazie A załącznika nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. za pracę w warunkach szczególnych. Wyniki postępowania dowodowego nakazują przyjąć, iż w przeważającym okresie zatrudnienia w (...) K. L. wykonywał pracę na stanowisku montera bądź montera – spawacza.

Pamiętać należy, iż obniżenie wieku emerytalnego niektórym grupom zawodowym uzasadnia się narażeniem tych osób na szybsze niż przeciętne zrealizowanie się emerytalnego ryzyka z powodu wystąpienia w ich zawodach czynników negatywnych (najczęściej szkodliwych dla zdrowia lub obniżających sprawności psychofizyczne), które doprowadzają do wcześniejszej niż powszechnie utraty sił do wykonywania dotychczasowej pracy. Stąd też prawo do emerytury w wieku niższym nie jest tu przywilejem, lecz co do zasady wynika ze szczególnych właściwości wykonywanej pracy. Prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym stanowi odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 24 i 27 ustawy o emeryturach i rentach z FUS i określonego w nim wieku emerytalnego, tak więc przepisy regulujące to prawo należy interpretować w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo.

Rodzaje prac w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze wymienione zostały w wykazie A stanowiącym załącznik do cytowanego wyżej rozporządzenia, zaś poszczególne stanowiska pracy w warunkach szczególnych - w zarządzeniach „resortowych” poszczególnych ministrów, wydanych na podstawie delegacji zawartej w przepisie § 1 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Sąd Apelacyjny podkreśla, że za pracę w warunkach szczególnych może zostać uznane wyłącznie zatrudnienie wymienione w ww. przepisach, choćby inny rodzaj zatrudnienia, nie mieszczący się w tym katalogu, wiązał się - zwłaszcza w subiektywnym przekonaniu pracownika - ze szkodliwym oddziaływaniem na jego stan zdrowia. Decydującą rolę w analizie charakteru pracy ubezpieczonego z punktu widzenia uprawnień emerytalnych ma zatem możliwość jej zakwalifikowania pod którąś z pozycji wspomnianego załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów.

Jak już wyżej wspomniano, niezbędną cechą pozwalającą na uznanie danego zatrudnienia za wykonywane w szczególnych warunkach w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. jest wykonywanie pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku. Stanowi o tym cytowany przepis § 2 ust. 1 rozporządzenia, wskazując przez to, że intencją ustawodawcy było zawężenie zakresu okresów szczególnych tylko do tych okresów zatrudnienia, w których praca w warunkach szczególnych była faktycznie wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Zaznaczyć zatem trzeba, że tylko okresy wykonywania zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy kreują i wypełniają weryfikowalne kryterium uznania pracy o cechach znacznej szkodliwości dla zdrowia lub znacznego stopnia uciążliwości, lub wymagającej wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Taki sam warunek odnosi się do wymagania stałego wykonywania takich prac, co oznacza, że krótsze dobowo (nie w pełnym wymiarze obowiązującego czasu pracy na danym stanowisku), i nie stałe świadczenie pracy wyklucza dopuszczalność uznania pracy za świadczoną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wskutek niespełnienia warunku stałej znacznej szkodliwości dla zdrowia lub stałego znacznego stopnia uciążliwości wykonywanego zatrudnienia (vide: wyrok SN z 19 września 2007 r., III UK 38/07, OSNP 2008/21-22/329).

W tym miejscu warto przywołać tezę wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2011 r., I UK 393/10, LEX nr 950426, która stanowi, iż: „Praca

w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych

w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze”.

Nie jest dopuszczalne uwzględnianie do okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika. Stanowisko takie wyraził Sąd Najwyższy m. in. w wyroku z dnia 4 czerwca 2008 r. (II UK 306/07, OSNP 2009/21-22/290) oraz

w wyroku z dnia 3 grudnia 2013 r. (I UK 181/13, LEX nr 1467148), a Sąd Apelacyjny w niniejszym składzie pogląd ten w całości podziela.

Wobec powyższego Sąd odwoławczy ponownie podkreśla, iż ubezpieczony nie wykazał, aby w trakcie spornego zatrudnienia stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował na stanowisku spawacza. Nie zasługują na wiarę zeznania świadków i wyjaśnienia ubezpieczonego na okoliczność wykonywania przez K. L.

w spornym okresie pracy wyłącznie w charakterze spawacza, albowiem stoją w sprzeczności z dokumentacją zawartą w aktach osobowych wnioskodawcy oraz z innymi, wyżej omówionymi dokumentami.

Skoro zatem apelujący nie wykazał piętnastoletniego stażu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, to nie było możliwym przyznanie mu prawa do żądanego świadczenia emerytalnego w wieku obniżonym.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny uznał apelację wnioskodawcy za niezasadną i na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł, jak w sentencji wyroku.

SSA Bożena Grubba SSA Barbara Mazur SSA Małgorzata Gerszewska